

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 136. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeeventyr06val-shoot-idm139779800360912/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

än alla de barnhistorier i boken, som icke ha Er til Orig.-författare [...] I Improvisatoren och i Spillemanden har Ni visat oss de ljufvigaste scener ur det *sanna* barn- och naturlifvet. Jag tillstår, att jag och många i Sverige med mig sätta dem öfver alla barnsagor. Dock lefve Tommeliset!» (BtA 655).

Det er noget nær samme besked Ingemann tidligere havde givet ham (jfr. s. 128).

Til samtidskritikken hører også, at da Andersen havde jamret over, at hans kvindefigurer – det er Agnete og Maurerpigen det drejer sig om – ikke gjorde succes (BHH 504), mindede Henriette Hanck 15.2.1841 ham om, at »De glemmer den lille Havfrue, jeg har aldrig hørt nogen have læst den uden at finde den saa ubeskrivelig smuk« (BHH 515).

EB II:1 1838

Skønt hæftet indeholder et af A's mest berømte eventyr, *Den standhaftige Tinsoldat*, fik det kun én anmeldelse, nemlig i Berlingske Tidende, som ikke tidligere havde omtalt eventyrene, men 1.11.1838 skriver den:

»Der var en Tid, da man meente, at det kun var Tydskerne, der kunde skrive for Børn, og at vi Danske i denne Henseende maatte lade os nøie med Oversættelser. Men den Opmærksomhed, man især i den senere Tid skjænker Børneopdragelsen, og hvorpaa de heldbringende Asyler give et saa sjønt Exempel, har og vil sikkert fremdeles virke til, at ogsaa danske Forfattere forsøge sig i denne Retning.

Til disses Tal hører Hr. *H. C. Andersen*, og hans tidligere udgivne Eventyr, ligesom den nuværende Samling, der indeholder tre Smaafortællinger [...] kunne ved den naive Barnlighed, der karakterisere dem, ikke andet end vække Interesse hos Børn, ligesom Andre maa ønske snart at see flere lignende Eventyr fra samme Haand.«

Men inden denne tomme anerkendelse havde Andersen fået brev fra Henriette Hanck, som 27.10.1838 sårev: »Deres Eventyr har jeg faaet for længere Tid siden, de ere *nydelige*, den standhaftige Tinsoldat gjør jeg mindst af endskjønt der ere flere Vittigheder i, det forekommer mig, ja, nu leer De vist af mig, som om Forfatteren medens han skrev den maate have været ganske grusom indtaget af Jfr Grann! De vilde Svaner har alt hvad man kan forlange af et Eventyr, og desuden den yndige poetiske Indledning, der er noget saa rørende ved Søsterens urokkelige Hengivenhed for Brødrene især behager det mig særdeles at

den yngste og kjæreste Broder beholdt Svanevingen. Den lille Gaa-seurt er og bliver dog blandt alle min Yndling, den synes Fader ogsaa bedst om!» (BHH 283).

Og 9.12.1838 gav Ingemann ham, som sædvanlig, ordentlig besked om sin mening: »Den simple, hjertelige Tone, De i disse Eventyr ret har faaet Greb paa, er ogsaa i denne Fortsættelse smukt bevaret. Fortællingen hos M. Winther om de elleve Svane har vundet meget i Deres Fremstilling, idet De har udeladt adskillige stygge eller forslidte Træk, (som Dronningens Nedkomst med Hundehvalpe og den onde Stifmoders Straf i Spigertønden), og tilføjet mange selvopfundne, nydelige Træk. Gamle, bekjendte Sagn og Eventyr kan saaledes uægtelig vinde endeel ved blot at omskrives med en poetisk Pen; men naar de ikke fremtræde som aldeles gjenfødte i en heel ny Form (f.Ex. som Romance eller dramatisk Eventyr), bliver Ondgigtningen dog ligesom en ny, forbedret Udgave af, hvad enhver Fortæller dog ogsaa i Et og Andet varierer og udsmykker, – Ideen faaer en ny Klædning, men ingen ny Skabning. Jeg foretrækker i denne Henseende de 2 første Fortællinger som heelt udsprungne af Deres egen Opfindelse. De livsglade Stemninger troer jeg imidlertid, man helst maa vælge, naar man componerer Eventyr for Børn. Kunde Livets tragiske Alvor blive levende for de Smaa, ved at de saae Kjærlighedens og Poesiens Misforhold til den ideeløse Endelighed i Blomstens og Sangfuglens Undergang, vilde det dog vist være for tidligt at røre ved den Streng i Barnegemytet. Det Hofmannsk ironiske Lune, hvormed De har lagt Liv og standhaftig Kjærlighed i Tinsoldaten og piint ham til at ville skribe eller græde Tin – hvis det passede sig, for tilsidst at smelte til en Klat (der dog lignede et lille Hjerte), som Bold for den »Trolde i Daasens«, der aabenbarer sig i Ørngeluner uden Grund – det Bittre i denne Spøg er vel ogsaa mere for de Store, end for de Smaa. Dette siger jeg kun for de følgende Børne-Eventyrs Skyld, hvortil jeg vilde ønske, De vilde vælge de mildeste, menneskekjærligste og meest livsglade Stemninger og Phantasier, der maatte blive Dem tildele!» (BtA 292 f.).

Ganske vist fulgte Andersen ikke i de 2 følgende hæfter rådet om at holde sig til de mest livsglade stemninger (jfr. bl.a. *Paradisets Have* og *Rosen-Alfven*), men han drog en anden konklusion: Undertitlen »fortalte for Børn« forsvandt fra og med 1844.

Tinsoldaten optog Mølbech i sine Udvalgte Eventyr og Fortællinger 1843 og gav det det skudsmål, at det er »et: af de bekiendte *Andersenske*, hvilket jeg betragter som et af de heldigste, og i sin Art eiendommeligste af denne Digter« (indledningen XV). Jøvrigt kan det næppe være andre end Andersen Mølbech tænker på med flg. sætning fra indledningen: »At ville fortælle Eventyr for Børn eller Almue paa en eller

anden særegen Viis, eller [...] i en saakaldet *barnlig* Stil og Tone, er kun at fordærve dem paa en smagløs og uforstandig Maade» (XIV).

EB II:2 1839

Også denne gang blev det kun til én anmeldelse, nemlig i Den Frisindede, et Ugeblad af blandet Indhold, redigeret af Claudius Rosenhoff, som i høj grad var »frisksindet«. Den stod at læse 29.10.1839 (ej i BFN), kun 10 dage efter at hæftet var udkommet:

»indeholder 3 Eventyr, med hvis Composition Forf. neppe har været aldeles heldig. Det første, »Paradisets Have«, udmærker sig ved en lang Episode om Vindene, der vel i og for sig kan være ret smuk, men griber aldeles ikke ind i Hovedhandlingen. Kundskastræets forbudne Frugt er her hverken meer eller mindre, end – et Kys paa Paradisets Fæes Mund, en Idee, der hverken er ny eller maa kunne tiltale den *barnlige* Phantasi som noget særdeles Fristende, – i saa Henseende ere vistnok Biblens *Æbler* mere tillokkende. – Det andet Eventyr, »den flyvende Kuffert«, har just heller inter Tiltrækkende for Barneverdenen; et Sted bliver Forf. endog »politisk«, det hedder nemlig S. 37: »Vort eneste Nyhedsbud er Torvekurven, men den snakker saa uroligt om Regjeringen og Folket; ja, forleden var der en gammel Potte, som af Forskrækkelse derover faldt ned og slog sig i Strykker! Der er *frisksindet*, skal jeg sige Dem!« – Det tredje Eventyr, »Storkene«, mangler den væsentlige Bestanddel, der sikkert bør characterisere ethvert Eventyr, nemlig: at det maa kunne *fortalles*; men hvad her er at fortælle af, kunne idetmindste vi ikke finde. – Ret pudseerligt er det Indfald: »Storkeungerne gjorde deres Ting saa nydeligt, at de fik *Udmærket Godt med Frø og Slang*.««

Også af brevene fremgår det, at der er delte meninger om hæftet. Allerede i samme oktober måned, da det udkom d. 19., rapporterer Andersen til Henriette Hauck: »Den flyvende Kuffert« synes meest at behage af dette Hefte, og dog er »Storkene«, unægteligt, det meest afrundede« (BHH 385).

Først 9.11.1839 giver Henriette Hauck sin mening til kende: »Jeg har læst Deres Eventyr paany med megen Fornøjelse, jeg veed ikke hvilket af dem jeg skal foretrække, Storkene ere allerkjæreste; men den flyvende Kuffert er saa vittig, hvad der især har troet mig er den Yttring at man mærker paa en Bog at den er af en Dame, ved den Reenlighed der gaaer igjennem den, skriver jeg nogensinde en Bog mere som jeg dog neppe tror, vil jeg ikke som i Tante Anna, hænge Gardiner op i den, eller endnu mindre som Frederikke Bræmer, lave